

Cultivar Release

کتول، رقم جدید سویا برای کشت در استان گلستان

Katoul, A New Soybean Cultivar for Cultivation in Golestan Province, Iran

پدیدآورندگان: ابراهیم هزارجریبی، سامیه رئیسی و حمیدرضا بابایی

تاریخ دریافت: ۱۳۹۱/۴/۲۰ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۱/۶/۳۰

گرگان ۳ (شاهد) با گروه رسیدگی ۵ در سال‌های ۱۳۸۰ و ۱۳۸۱ مورد ارزیابی نهایی قرار گرفت. ژنوتیپ D.P.X.3589 به ترتیب با عملکرد ۳۰۱۲ و ۳۵۱۹ کیلوگرم در هکتار از سایر ارقام عملکرد بیشتری داشت. در سال ۱۳۸۱ همزمان با بررسی در شرایط آزمایشی، طرح تحقیقی ترویجی در سه منطقه استان اجرا و عملکرد و وضعیت این ژنوتیپ در شرایط زارع مورد بررسی قرار گرفت. در این آزمایش میانگین عملکرد سه منطقه ژنوتیپ D.P.X.3589 ۳۳۹۷ کیلوگرم در هکتار و ۸۳۹ کیلوگرم بیشتر از رقم شاهد گرگان ۳ بود. بر اساس میانگین عملکرد چهار ساله، ژنوتیپ D.P.X.3589 با عملکرد متوسط ۳۳۳۳ کیلوگرم در هکتار، ۷۴۸ کیلوگرم بیشتر از رقم شاهد گرگان ۳ تولید داشت.

همزمان با بررسی‌های به‌نژادی، تحقیقات

ژنوتیپ D.P.X.3589 به همراه ۴۹ ژنوتیپ دیگر در سال ۱۳۷۸ از کشور آمریکا وارد ایران شد و در همان سال به همراه سه رقم شاهد در کرج، مغان، خرم‌آباد و گرگان مورد ارزیابی مقدماتی قرار گرفت. از سال ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۱ ژنوتیپ‌های انتخاب شده به صورت طرح‌های مستقل استانی در ایستگاه تحقیقات کشاورزی گرگان به همراه ارقام با گروه‌های رسیدگی ۵ مورد ارزیابی نهایی قرار گرفتند. در سال ۱۳۷۹ ژنوتیپ‌های انتخابی از سال قبل و سه رقم تجاری استان گلستان به عنوان شاهد (جمعاً ۲۰ ژنوتیپ) در یک طرح آماری با هم مقایسه شدند. ژنوتیپ D.P.X.3589 با عملکرد ۴۱۵۰ کیلوگرم در هکتار رتبه دوم را به دست آورد و اختلاف معنی‌داری با سایر ژنوتیپ‌ها و ارقام شاهد داشت. این ژنوتیپ در کنار سایر ژنوتیپ‌ها و رقم

برگ‌ها به صورت سه برگچه‌ای پهن و فرم شاخه‌بندی به صورت پرشاخه است. دارای ارتفاع زیاد (حدود ۱۱۰ سانتی‌متر) و به عنوان یک رقم پابلند محسوب می‌شود. این ژنوتیپ دارای یکنواختی مطلوبی در زمان رسیدن است و با توجه به تجمع غلاف‌ها در گره‌های انتهایی، برای برداشت مکانیزه مناسب است. از ویژگی‌های مهم این ژنوتیپ، توانایی تولید گل‌های جدید و در نتیجه کاهش و جبران خسارت ناشی از ریزش گل در اثر عوامل مختلف است. این ویژگی در سایر ارقام تجاری استان گلستان دیده نمی‌شود.

گزارش معرفی ژنوتیپ D.P.X.3589 پس از بررسی توسط کمیته فنی موسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر، در بیستمین جلسه مورخ ۱۳۸۹/۹/۹ کمیته انتخاب و نامگذاری رقم سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی تایید و نام کتول برای آن انتخاب شد.

به‌زراعی نیز در رابطه با تعیین مناسب‌ترین تاریخ و الگوی کاشت این ژنوتیپ انجام شد. نتایج تحقیقات به‌زراعی نشان داد که این ژنوتیپ در کشت بهاره و تابستانه (اوایل تیر) دارای عملکرد یکسانی است و تراکم ۲۰۰ هزار بوته در هکتار با الگوی کاشت ۵۰×۱۰ سانتی‌متر مناسب‌ترین الگوی کشت آن بود. ژنوتیپ D.P.X.3589 علاوه بر استان گلستان در دزفول نیز از عملکرد خوبی برخوردار بود، اگرچه در دزفول، کشت تابستانه آن عملکرد بیشتری از کشت بهاره داشت.

ژنوتیپ D.P.X.3589 دارای مقاومت نسبی به بیماری‌ها به ویژه بیماری پوسیدگی ذغالی و نماتد سیست سویا و همچنین مقاوم به خوابیدگی بوته و ریزش دانه است. گل‌ها به رنگ بنفش و کرک‌ها به رنگ قهوه‌ای و دارای بذر به رنگ زرد روشن و ناف سیاه تیره است. تعداد دانه در غلاف سه عدد ولی غلاف‌های چهار دانه‌ای هم در آن مشاهده می‌شود و وزن هزار دانه آن حدود ۲۰۰ گرم است. شکل

آدرس: بخش تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر، مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی گلستان، گرگان.

